

skiss *västernorrland*

rapport från en förstudie

bup
kriminalvården
äldreboende
skola
+
samtidskonst
=
sant?

Skiss tankar i Västernorrland

Efter att ha följt Konstfrämjandets projekt Skiss, Samtidskonstnärer i Samtidssamhället, genom ett antal seminarier på olika platser i Sverige känns det utmanande och roligt om vi kan genomföra ett samtidskonstprojekt i vårdmiljön här i Västernorrland. Vi har viss erfarenhet av tidigare konstprojekt och med de resultat och reaktioner man fått från personalgrupper och allmänhet kan ett sådant projekt absolut leda till en önskad utveckling av både konstverksamheten och arbetsplatsen. Konstverksamheten har tidigare följt ganska traditionella spår med utsmyckning av lokaler, där varken personal, vårdtagare eller besökare fått följa själva processen kring konstskapandet. Och där uppföljning av eventuella resultat inte har haft något utrymme och där konstkonsulenten inte har varit samverkanspart med konsthandläggaren.

Men det är inte bara vården som bör få ta del av detta arbetssätt. Därför har andra kontakter knutits med kommuner, som fått välja prioriterade arbetsmiljöer där skolan och äldreomsorgen kommit med i tankarna, liksom kontakter med Kriminalvården. Det kan också bli en undersökning av hur den konstnärliga kompetensen kan medverka i ”otraditionella” områden och bidra till utveckling av en verksamhet. Att tillsammans med personalgruppen genomföra och vara en del av en process som utvecklar både konstnärens kreativitet och personalens förhållningssätt och attityd till sin egen verksamhet och till konsten. Det är också ett sätt att utvidga konstnärernas arbetsområde som kan vara viktigt för framtiden. Vi riktar ett stort tack till Europeiska Socialfonden som givit oss möjligheter att genom en förstudie utveckla idéerna, formerna och kartlägga problem och möjligheter inför ett framtida Skiss projekt.

Kiki Hammarström, kulturutvecklare och konsthandläggare
Landstinget Västernorrland

*Det finns anledning att värdera
hälsa och mänskliga resurser
i ett vidare perspektiv,
skrev Konstfrämjandet inför
starten av Skiss.*

Det nationella Skissprojektet

Projektet Skiss, Samtidskonstnärer i samtidssamhället, möttes med stort intresse av myndigheter och organisationer som ville få nya perspektiv på sitt folkhälso- och arbetsmiljöarbete.

Kostnaderna för långtidssjukskrivningar ökade samtidigt som erfarenheter och forskning pekade på konstens betydelse för hälsan. Ett pilotprojekt inledde år 2005 Konstfrämjandets satsning för att visa hur konstnärer kan berika arbetslivet.

Efter tre år, 48 konstnärer och nästan lika många arbetsplatser har Skiss med tydlighet visat att möten med konstnärer i arbetslivet har skapat stor nyfikenhet på konst och en förståelse för samtida konstnärers sätt att arbeta. Konstnärerna bidrar med nya perspektiv som leder till nya sätt att tänka och kreativitet som kan kopplas till processer av reflexivt lärande.

En forskare har följt projektet från start och från och med 2007 satsar AFA Försäkring på ett tvärvetenskapligt projekt i Skiss som breddar och fördjupar forskningen fram till 2009.

Skiss ägs och drivs av Folkrörelsernas Konstfrämjande i samarbete med Arbetsförmedlingen Kultur samt Konstnärernas Riksorganisation.

I dialog med Landstinget och Regional Utveckling har ett Skissprojekt utvecklats i Västernorrland i samarbete med äldreomsorgen, skolan, barn- och ungdomspsykiatri samt kriminalvården.

Intresset för Skiss är stort och dess positiva resultat har även uppmärksammats utanför Sveriges gränser. Konstfrämjandet har tagit fram ett underlag för en EU strategi för åren 2007-13 och en internationell forskarkonferens kommer att genomföras 2010 där projektets forskningsresultat kommer att presenteras.

Eva Arvidsson, förbundsordförande,
Folkrörelsernas Konstfrämjande
www.konstframjandet.se

Lena Flodman och Johan Tirén är konstnärer som har erfarenhet av att arbeta i Skissprojekt. De har under förstudien anlåtats för att genomföra workshops på arbetsplatserna och på så sätt presentera Skiss som arbetsmodell. Deltagarna har varit medarbetare från arbetsplatserna som ingått i en fokusgrupp under förprojekteringen. Uppgiften handlade om att gemensamt framställa en "uniform" som stärkte, ifrågasatte eller neutraliserade några av de fördomar som man trodde att andra hade om ens egen yrkesgrupp.

fyra månader med skiss västernorrland

vill ni vara med?
samtal skratt frågor förklaringar
personal ledningsgrupp referensgrupp
konstfrämjandet forskare möten resor

nu kör vi!
planering mentorer skolavslutning
workshop kassar kortlek symaskin
fokusgrupp samtal förslag sommar

Carina Bildt, docent i hälsopsykologi vid Karolinska institutet genomförde under förstudien en SWOT-analys ur ett jämställdhetsperspektiv av de fyra arbetsplatserna i Västernorrland.

”Det finns flera gemensamma nämnare mellan de arbetsplatser som ingår i projektet, i mera generell bemärkelse. Det är verksamheter som involverar någon form av omhändertagande av människor, vare sig det handlar om barn, interner eller gamla. Det är verksamheter som är samhällligt drivna, vare sig det är staten, landstinget eller kommunen.

Det är verksamheter som är hårt regelstyrda, vilket gör att beslutsutrymmet för de anställda har sina tydliga begränsningar. Det är också könssegregerade verksamheter. Tre av arbetsplatserna är kvinnodominerade och en mansdominerad. De tre kvinnodominerade är segregerade i olika hög grad, vilket innebär att vi har fyra arbetsplatser med såväl likheter som olikheter, vilket gör att våra möjligheter att få ut något av deras respektive medverkan i projektet är stora. Det är inte genomgående så att kvinnor har en lägre position och lägre lön än män, på de arbetsplatser som ingår i projektet. Snarare är det så att det underrepresenterade könet ligger sämre till, både vad gäller position och lön.”

Utdrag ur SWOT-analys av arbetsplatserna i Skiss Västernorrland, Carina Bildt.

Gunnar Augustsson, Institutionen för samhällsvetenskap vid Mittuniversitetet, utvärderade workshops. Insamling av data skedde genom enkäter, observationer och gruppintervjuer.

”Det gemensamma för arbetsplatserna är att personalen står inför omfattande strukturella förändringar eller befinner sig i psykiskt eller fysiskt pressade arbetsituationer. Detta gör arbetsplatserna särskilt väl lämpade för konstnärer som vill åstadkomma reflektioner om rådande organisatoriska omständigheter och villkor på respektive arbetsplats”.

”Det var fascinerande att upptäcka den nyfikenhet och tillåtande atmosfär som konstnärerna förde med sig in i rummet. De möttes av en vördnad inom ramen för en anda av konstruktivitet. Något var på väg att hända, men ingen visste till en början vad. Detta spred en känsla av att de betrak-

tades som frihetens sändebud med diplomatpass bland projektdeltagarna.”

”...konstnärerna skulle kunna betraktas som kreativitetens ambassadörer och reflektionens apostlar. Under aktuella workshops spreds en upplevelse av att sådan fantasi och kreativitet som inte kommer fram annars i arbetet tilläts sippra fram under konstnärernas närvaro”.

Av intervjuerna framkommer att konstnärerna både stimulerar och ger upphov till eftertänksamhet. Någon sa att konstnärliga inslag håller en ”vig i sinnet”. Flera projektdeltagare vittnade om att man på ett eller annat sätt kommit varandra närmare i frågor som rör yrkesrollen.

Utdrag ur Vig i sinnet, Utvärdering av ett Skissprojekt om två konstnärers bidrag till meningsskapande reflektioner inom fyra arbetsplatser i Västernorrland, Gunnar Augustsson.

resultatet!
dokumentation rapport analys
samtal möten redovisningar
papper regler listor lust

Bilderna i foldern är
hämtade från workshops
under förprojekteringen.

Arbetsplatserna är Kriminalvården och Ädelhems äldreboende
i Härnösand samt BUP och Katrinelundsskolan i Sundsvall.

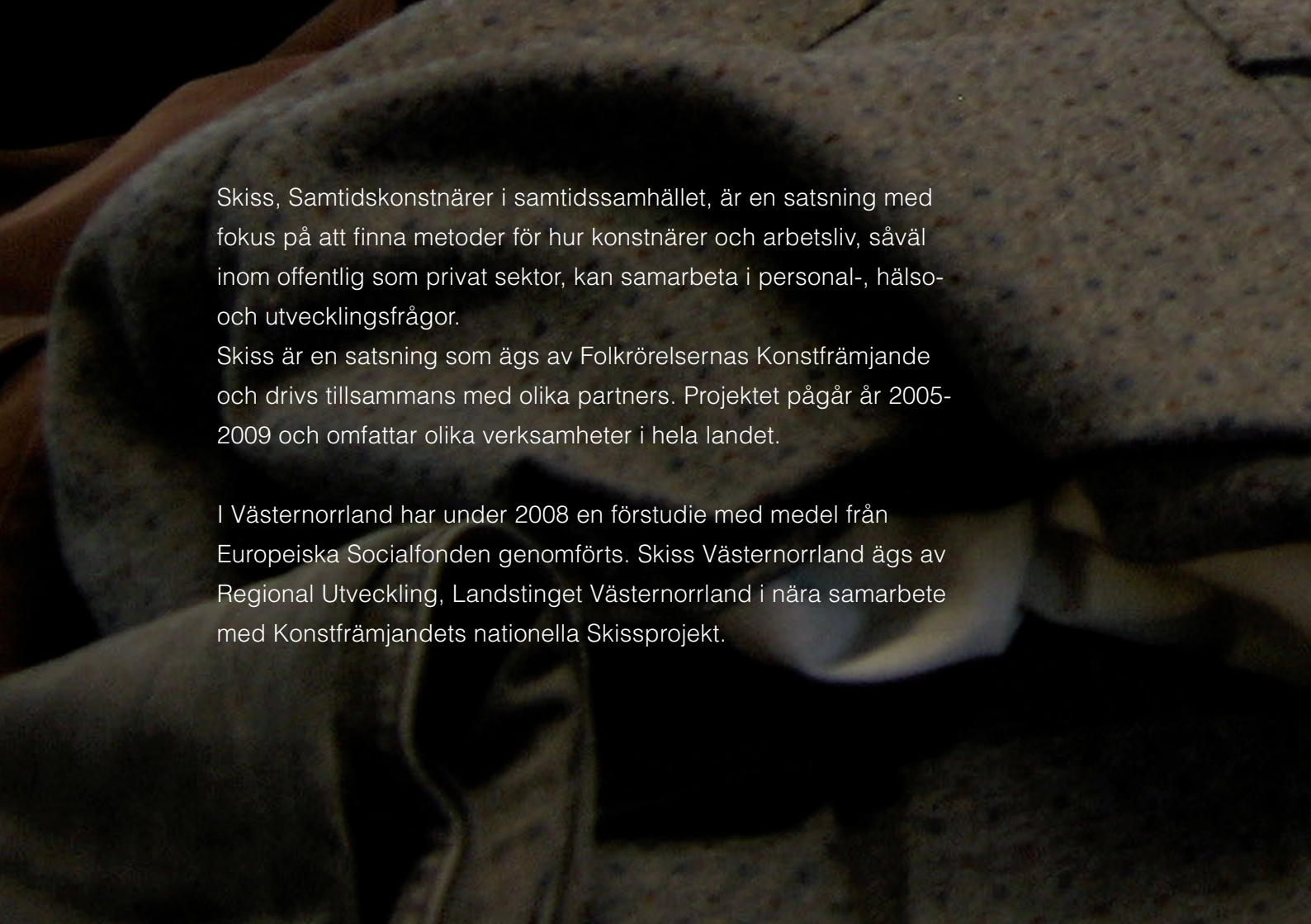
Info om Skiss Västernorrland
Konstkonsulenten lisa.w.carlson@lvn.se
Regional Utveckling
Landstinget Västernorrland
Storgatan 1 871 85 Härnösand
telefon 0611 - 80 000, 80 207
www.lvn.se
www.volym.info
Projektledare 2008, Janne Björkman

Skiss Västernorrland söker medel från ESF för ett genomförande under 2009.
Preliminär projektledare 2009, Anita Mikko

Info om det nationella skissprojektet hittar man på www.skiss.se

text och grafisk form: Konstkonsulenten i Västernorrland med stöd av Janne Björkman och Anita Mikko
Hemströms tryckeri 2008

Skiss, Samtidskonstnärer i samtidssamhället, är en satsning med fokus på att finna metoder för hur konstnärer och arbetsliv, såväl inom offentlig som privat sektor, kan samarbeta i personal-, hälso- och utvecklingsfrågor.

Skiss är en satsning som ägs av Folkrörelsernas Konstfrämjande och drivs tillsammans med olika partners. Projektet pågår år 2005-2009 och omfattar olika verksamheter i hela landet.

I Västernorrland har under 2008 en förstudie med medel från Europeiska Socialfonden genomförts. Skiss Västernorrland ägs av Regional Utveckling, Landstinget Västernorrland i nära samarbete med Konstfrämjandets nationella Skissprojekt.